

HOE OVERTUIG JE POLITICI?

Investerings in jonge kinderen verdien je in veelvoud terug

Van 1997 tot 2013 werd in Engeland een longitudinale studie uitgevoerd naar het effect van *preschool* op de latere loopbaan van kinderen. Dé gelegenheid om de sociaaleconomische klasse van de kinderen te linken aan de variabele 'wel of geen preschool gehad'. Wat blijkt: het gunstige effect dat werd gevonden is voor achterstandskinderen nog groter dan voor andere kinderen.

Addie Roetman

In China hebben ze het begrepen', lacht de Britse professor Edward Melhuish op een seminar dat de Bernard van Leer Foundation en het Kinderopvangfonds op 4 juni organiseerden onder de noemer 'Goede voorzieningen voor kinderen zijn van blijvende waarde'. Melhuish onderzocht hoe *childhood education and care* uitwerkt op de (latere) ontwikkeling van kinderen en vond sterke en langdurig positieve effecten. Deze bevindingen stroken met die in vele andere landen en de inzichten eruit zijn veelvuldig vertaald in beleidsmatige keuzes, maar Nederland blijft hierbij achter. Daarom reflecteerde Paul Lese-man (hoogleraar orthopedagogiek aan de Universiteit Utrecht) in een coreferaat op de situatie in Nederland. BBMP kijkt terug op dit seminar aan de hand van een simpele redeneerlijn: als voorschoolse voorzieningen goed zijn voor kinderen én goed zijn voor de economie, waarom gaan we er dan niet gewoon voor?

'Wij moeten onze politici en anderen nog steeds overtuigen van de agenda die in Engeland al is goedgekeurd.'

Goede voorschoolse voorzieningen zijn goed voor kinderen...

... want hun maatschappelijke kansen verbeteren:
Als kinderen een goede voorschoolse voorziening hebben gehad, presteren ze beter op school, functioneren ze sociaal beter en hebben ze meer kans een baan te vinden en daar beter mee te verdienen dan wanneer ze thuisblijven. En nog mooier: kinderen in achterstandssituaties profiteren nog het allermeeest van een voorschools programma, zo blijkt consequent uit internationaal onderzoek. De Amerikaanse Perry Preschool study toonde dit als eerste aan voor een groep van 123 arme Afrikaans-Amerikaanse kinderen, die inmiddels al boven de 50 zijn. Met 3 jaar werden ze at random verdeeld over een groep die een preschoolprogramma kreeg (de experimentele groep) en een groep die dat niet kreeg (de controlegroep). De kinderen in het

programma kregen dagelijks een hoogstaand leeraanbod en hun gezinnen wekelijks een huisbezoek. Vervolgens werden de kinderen decennialang gevolgd. De experimentele groep scoorde economisch opvallend beter dan de controlegroep: een hoger salaris met 27 en met 40 jaar, vaker actief op de arbeidsmarkt met 40 jaar en vaker in het bezit van een eigen huis, een eigen auto en spaargeld. Ook op sociale criteria hield de experimentele groep een forse voorsprong; ze hadden minder disciplineproblemen, werden minder vaak gearresteerd en waren minder vaak betrokken bij misdrijven.

... want ze blijven gezonder:

Ook op gezondheid of zelfs op überhaupt overleven heeft een voorschools programma een positief effect. In een onderzoek in Latijns-Amerikaanse landen werden bijvoorbeeld preschoole en geletterdheid afgezet tegen vroege kindersterfte, en daar scoorde Cuba opvallend goed. Hoewel Cuba bepaald geen rijk land is, blijken de gratis beschikbaarheid van voorschoolse voorzieningen en gezondheidszorg Cubaanse kinderen veel betere kansen op ontwikkeling en gezondheid te bieden dan kinderen in andere landen van dat continent. Het nut van integrale voorzieningen voor welzijn en zorg wordt gelukkig breder erkend: in Nederland is bijvoorbeeld de centralisatie van de jeugdzorg onderwerp van gesprek en in Engeland wordt de gezondheidszorg geïntegreerd in kindercentra.

... want ze worden gelukkiger en kennen minder angst: 'Vergeten we eigenlijk het welbevinden van kinderen niet in deze discussie over effecten?', vraagt een deelnemer aan het debat zich bezorgd af: 'Nederlandse kinderen zijn toch relatief erg gelukkig; hoe wegen we dat aspect mee?' In zijn reactie stelt Melhuish dat hij het niet meer over *wellbeing* heeft, omdat iedereen er iets anders onder verstaat, maar hij voegt hier direct aan toe dat een effect van goede voorschoolse voorzieningen ook is dat kinderen meer geluk en minder angst kennen.

... want ze leren er als dollemannetjes en profiteren daar heel lang van:

Wie wel eens naar peuters kijkt, weet dat ze over-

al voor open staan, alles willen weten en als sponzen allerhande kennis en informatie opzuigen. Als je hen op een speelse manier iets leert, pikken ze dat razendsnel op. Dit geldt ook voor rekenvaardigheden, merkten Melhuish en zijn onderzoekers. Ze brachten voor 3000 kinderen in kaart hoe hun rekenvaardigheid zich ontwikkelde: omhoog of omlaag of in een rechte lijn. Daarbij zagen ze dat de ontwikkelingen in het leerproces (opgaand of neergaand) zich bijna allemaal voordeden op het stuk tussen 3 jaar en het einde van het eerste schooljaar. Daarna liepen de lijnen ongeveer rechtdoor. Dus alleen als je ingrijpt in die vroege fase, breng je grote veranderingen teweeg, concludeert Melhuish.

... want ze worden er socialere mensen van:

Melhuish's onderzoek liet niet alleen grote effecten zien op cognitieve en academische vaardigheden, maar de metingen met 11 en 14 jaar tonen ook aan dat een goede preschoole gunstige effecten heeft op zelfregulatie en prosociaal gedrag (de kinderen zijn empathischer en kunnen gemakkelijker iets delen).

...en ze zijn goed voor de economie...

Alle effecten van een voorschools programma zijn ook in geld uit te drukken. Wie werkt, heeft immers geen uitkering nodig en betaalt wel belasting, wie niet het criminele pad opgaat, bespaart de samenleving enorme kosten en wie gezond is, hoeft geen beroep te doen op dure gezondheidszorg. Toen de kinderen van de Pery Preschool study 21 jaar waren, hebben hun onderzoekers alle besparingen opgeteld van minder criminaliteit, minder gezondheidszorg en minder uitkeringen. Per kind kwamen ze uit op ongeveer 80.000 dollar, terwijl het programma 12.000 dollar per kind gekost had. Elke dollar die in de preschoole in deze kinderen geïnvesteerd was, werd dus in de loop der jaren ruim 7 keer terugverdiend. Toen de proefpersonen in dit onderzoek 40 jaar waren, was die factor zelfs opgelopen tot 15 op 1.

Ook in het Britse onderzoek EPPE/EPPSE sloegen de onderzoekers op een cruciaal moment

aan het cijferen. Melhuish vertelt hierover in reactie op Lisa Jordan (directeur Bernard van Leer Foundation), die oppert dat er een *black box* in het hart van de discussie lijkt te zitten. We hebben evidentie uit onderzoek en we willen daar politieke verandering mee bewerkstelligen. Maar hoe brengen we de vonk over? 'In ons geval hadden we een economisch excuus', vertelt Melhuish. 'Toen we in 2003 de resultaten uit EPPE/EPPSE presenteerden aan de minister van Onderwijs, overtuigden we haar, maar zij had toestemming nodig van de *Treasury*. Daar vond een econoom onze plannen erg duur en vroeg: 'Waarom geven we niet extra geld aan arme families, zodat ze minder stress krijgen en de kansen voor hun kinderen toenemen?' Wij konden toen aantonen dat er per familie per jaar 17.500 pond nodig was om het effect van 1 jaar preschoole te evenaren. Zo verschaften we de *Treasury* een economisch excuus om met ons mee te gaan.'

... waarom gaan we er dan niet gewoon voor?

Onze ideologie is vooral zorg- en gezinsgericht. Hoe je beleid beïnvloedt, hangt af van het niveau waarop je kijkt, stelt Melhuish. Op macroniveau spelen, behalve de arbeidsmarkteffecten, ook de ideologische uitgangspunten een rol: hoe denken we als samenleving eigenlijk over nut en noodzaak van georganiseerde voorzieningen voor jonge kinderen? En daar zit volgens Melhuish een belangrijk verschil tussen Nederland en Engeland. In Nederland is de dominante ideologie meer geformuleerd vanuit het perspectief van zorg dan van educatie, en in Engeland is dat net andersom. Hij adviseert dringend: 'Heroverweeg die dominante ideologie, want anders verander je niets.'

'Wij zijn in Nederland eind vorige eeuw wel gestart met we, omdat we de achterstandskinderen erbij wilden halen', zo verwoordt een deelnemer deze Nederlandse ideologische keuze: 'Wat moeten we nog meer doen om de politiek te triggeren?' Leseman reageert: 'Engeland en Nederland hebben heel andere visies op opvang en de bestrijding van ongelijkheid. Wij zijn ondanks zoveel internationale onderzoeksevidentie niet

in staat geweest de bezuinigingen terug te draaien. In Nederland is de heersende ideologie nog steeds gezinsgericht: opvang is eigenlijk niet zo goed voor kinderen; 1 of 2 dagen hooguit.'

We missen onderzoeksresultaten over langetermijneffecten

'Terwijl het ook hier economisch heel voordelig zal zijn om te investeren in de kwaliteit van voorschoolse voorzieningen, moeten wij nog steeds onze politici en anderen overtuigen van de agenda die in Engeland al is goedgekeurd', stelt Lese-man spijtig vast. Volgens hem komt dat onder andere doordat we in Nederland nog geen onderzoeksresultaten hebben vanuit een solide onderzoeksopzet naar de effecten op lange termijn. Het is de bedoeling dat pre-COOL (het lopende Nederlandse longitudinale onderzoek naar de opbrengsten van voorschoolse voorzieningen) hierin gaat voorzien, maar we moeten nog wachten op de resultaten.

Engeland doet sommige dingen beter dan wij

In het Verenigd Koninkrijk hebben ze ontwikkelings- en leerdoelen benoemd in een nationaal curriculum voor de voorschoolse periode (*Statutory Framework for the Early Years Foundation Stage*). Die doelen zijn gelinkt aan de curriculumdoelen voor de primary school. Ook heeft Engeland een goede balans gevonden tussen spelen en leren en tussen kindgeleide en leerkrachtgeleide activiteiten en de inspectie monitort er de kwaliteitsaspecten van ontwikkeling en educatie. En hoewel ze ook crisis hebben en een conservatieve regering, bezuinigen ze niet op early childhood education and care.

We zijn te veel gericht op specifiek beleid en moeten het integrale pad kiezen

Lese-man stelt: 'Het is typisch Nederlands om een specifieke voorziening te treffen als er een groep is met een specifieke nood. Daarom is ons aanbod heel versnipperd en ontstaat ook segregatie. Het is daarom urgent dat we gaan bouwen aan een integrale voorziening.' Dit sluit goed aan bij de indrukken die Jeanet van de Korput (Bernard van Leer Foundation) de vorige dag heeft opgedaan bij een rondetafelgesprek over de toekomst van de kinderopvang

EPPE/EPPSE: onderzoekslijnen en politieke opbrengsten

In Engeland liep van 1997 tot 2013 een longitudinale studie *Effective Preschool, Primary school/ Effective Pre-school, Primary & Secondary Education* (EPPE/EPPSE). Melhuish was hoofdonderzoeker en vertelt: 'We hebben 3000 kinderen gerekruteerd uit elke soort kinderopvangvoorziening die er in Engeland was, en ook kinderen die thuisbleven. We spraken uitgebreid met alle ouders en zijn de kinderen gaan volgen vanaf de start van de primary school. Kinderen die 1 of 2 jaar een voorschoolse aanbod gehad hadden toen ze met school startten, bleken verder te zijn in geletterdheid dan kinderen die dat niet hadden. Dit gold als ze een preschool van lage kwaliteit hadden bezocht, en nog sterker als ze naar een preschool van gemiddelde of hoge kwaliteit waren geweest. Kinderen die 3 jaar (dus een jaar langer) naar de preschool gingen, hadden een nog grotere voorsprong. Voor kinderen die 2 tot 3 jaar preschool van hoge kwaliteit hadden gehad, kon de voorsprong in geletterdheid oplopen tot bijna 8 maanden, wat een reusachtig voordeel is als je 5 of 6 jaar bent. Zowel de kwaliteit als de duur van het voorschoolse aanbod doen er dus toe.' Na dit eerste meetmoment haakte EPPE/EPPSE in het tweede schooljaar aan bij de reguliere test op lees-, taal- en rekenniveau die alle kinderen in Engeland ondergaan als ze 7 jaar zijn. Dit bood een uitgelezen kans om de sociaaleconomische klasse van de kinderen te linken aan de variabele 'wel of geen preschool gehad'. Daarbij bleek dat de voordelen van preschool voor achterstandskinderen nog groter zijn dan voor andere kinderen.

De bevindingen uit EPPE/EPPSE hebben bijgedragen aan de volgende politieke uitkomsten:

- Alle families hebben recht op gratis 15 uur voorschool per week voor hun kinderen vanaf 3 jaar.
- Gezinnen met zware achterstanden hebben hier aanspraak op vanaf dat hun kinderen 2 jaar zijn.
- Het ouderschapsverlof is uitgebreid tot 1 jaar.
- Er geldt een nieuw nationaal curriculum voor de vroegste kinderjaren: 0-5.
- Er is een nieuw trainingsprogramma opgezet voor professionals in de voorschoolse voorzieningen.
- Investerings in de vroege kindjaren vormen een erkende overheidsverantwoordelijkheid.
- Er worden kindercentra opgezet, waarin gezondheidszorg en educatie gecombineerd worden.

met de vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid: 'Daar waren ouders, werkgevers, werknemers, toezichhouders, bestuurders en wetenschappers eensgezind over dat we toe moeten naar geïntegreerde ontwikkelingsgerichte voorzieningen en af moeten van de term 'opvang'. Kortom, we gaan naar één visie en dat is een positieve ontwikkeling.'

Laten we die voorzieningen dan meteen ook zo organiseren dat meer en minder geprivil-

gieerde kinderen elkaar tegenkomen op de groep. Uit het Britse onderzoek van Melhuish bleek namelijk duidelijk dat achterstandskinderen welvaren bij gemengde groepen.

Wilt u meer informatie? Op W: bbmp.nl/service vind u verwijzingen naar EPPE/EPPSE, Het nationaal curriculum in het Verenigd Koninkrijk en Pre-COOL. Uw wachtwoord is 20bbmp13.